

Fornybar energi er oppskrytt

Rögnvaldur Hannesson*

IPCC-leiren ynder å gi inntrykk av at produksjon av grønn energi nå er på full fart inn, billig og enkel. Opplysningene som gis er mangelfulle og tildels gale. Aksjene i verdens største vindfirma sank 14% etter Trumps valgseier, og det er store problemer med såvel aktive produksjonsperioder som innfasing av vindelektrisiteten. Og utbyggingsprosjekter i Europa får store problemer med en gang subsidiene reduseres. Og hvorfor skulle vi betale fire øre per kilowatt vi bruker i avgift for produksjonen fra grønne sertifikater? Og hvorfor forventes Kina å øke sin kullkraftkapasitet med 19% i de kommende fem år?

I siste uken av oktober forkynte Det Internasjonale Energibyrå (IEA) at kapasiteten for å produsere elektrisitet fra fornybare kilder (vann, geotermisk, sol, vind og biomasse) i fjor for første gang overgikk produksjonskapasiteten i verdens kullkraftverk. Dette ble kunngjort med en viss fanfare som et gledelig tegn på at verden er på god vei til å omstille seg fra fossil til fornybar energi, samt at det såkalte togradersmål vil bli nådd. Media slo saken stort opp, ikke minst BBC. Etter å ha hørt på deres nyhetssending, satt jeg igjen med det inntrykk at fornybare kilder nu var blitt viktigere enn kull for produksjon av elektrisitet.

Men det er ikke uproblematisk å måle viktigheten av ulike kilder for produksjon av elektrisitet. Kapasitet er nok ikke den beste fremgangsmåten; det er mer relevant å se på produksjon av elektrisitet. Da finner vi at kun 23% av verdens elektrisitetsproduksjon i 2015 kom fra fornybare kilder mens 39% kom fra kull, til tross for at begge har den samme teoretiske kapasitet. Årsaken er vel de fleste klar over; solen skinner kun om dagen og vinden blåser ikke alltid.

Kun 4,5% av verdens elektrisitetsproduksjon i 2015 kom fra sol og vindkraft. Dette er et magert utbytte av den satsing på denne typen kraft vi har sett i mange land og krever betydelige subsidier.

Den formentlig gledelige nyhet kan således like godt og kanskje heller forstås som en nedslående sådan om verdens dårskap. I en årrekke har mange land øst ut milliarder i støtte til sol- og vindkraft for å løse et innbilt og ikke-eksisterende problem. For det første synes verdens klima langt mindre følsomt for utslipp av kulldioksyd enn myndighetene påstår; stabiliteten i verdens middeltemperatur de siste tyve årene til tross for uforminset økning av kulldioksyd i atmosfæren tyder på det. For det annet er virkningene av en moderat menneskeskapt oppvarming fordelaktig slik den anerkjente professor Richard Tol publiserte ved gjennomgang av en rekke studier, slik FNs FAO også konkluderer og slik siste to års rekordpregede hveteproduksjon også tyder på. Erfaringen fra vekstvilkår under Holocen optimum fra 6 000–10 000 år tilbake viser at dette vil være positivt for Norge og mesteparten av den nordlige halvkule. Det er liten tvil om at oppvarmingen siden den Lille istid har gitt oss et vesentlig bedre og ikke et verre klima.

Tyskland er et land som har satset sterkt på fornybar energi. Produksjon av elektrisitet fra sol- og vindkraft ble omtrent fordoblet fra 2010 til 2015. Samtidig har både kullforbruk og utslipp av kulldioksyd nærmest stått på stedet hvil over samme tidsrom (se figur).

Noen vil nok si at for å «redde verden» må det satses enda sterkere

på fornybar energi. Men tegnene på at det vil skje er ikke udelte positive. Kina forventes å øke sin kullkraftkapasitet med 19% de neste fem år. Noen land har gått trøtt av å subsidiere sol- og vindkraft. Energi fra disse kilder er upålitelig og ofte mest rikelig når den ikke behøves. Det kreves en stor kapasitet fra reservekilder som kull og naturgass hvis ikke man skal risikere en blackout når behovet er stort, mens vinden ikke blåser og solen ikke skinner. Det er en dyr løsning;

tradisjonelle kraftverk risikerer å gå bankerott fordi de ikke kan selge sin kraft vedvarende, men likevel behøves de hvis man ikke skal sitte i mørket og fryse når den fornybare kraft ikke er tilgjengelig. Nylig forekom det en omfattende blackout i Australia p.g.a. vindkraftens upålitelighet. En batteriteknologi i stor skala for å fungere som reservekraft finnes fortsatt ikke og ville under alle omstendigheter bli dyr. Den billigste lagring er å benytte spillkraft til å pumpe vann opp i et basseng for derfra å produsere vannkraft.

Hvis fornybar energi er så bra som det påstås er det jo bare å la markedet benytte den. Men i overskuelig fremtid er det bare en drøm som neppe oppfylles

